

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at nedsætte en ældrekommission med deltagelse fra relevante parter på området. På baggrund af ældrekommissionens anbefalinger skal Naalakkersuisut til EM2024 fremlægge et forslag til ældrelov.

(Medlem af Inatsisartut Mariane Paviaasen, Inuit Ataqatigiit)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender)

1. behandling

Naalakkersuisut takker Medlem af Inatsisartut Mariane Paviaasen, Inuit Ataqatigiit for dette relevante forslag.

Forslaget pæper en række relevante problematikker på ældreområdet, som Naalakkersuisut allerede arbejder på at løse.

Forslagsstilleren har ret i mange af de nævnte udfordringer på ældreområdet. Naalakkersuisut er enig i, at der er et overordnet behov for en samlet og opdateret ældrelov, som moderniserer og udvider reglerne på ældreområdet. Det er ligeledes vigtigt, at en ny ældrelov rammesætter ældres rettigheder, så ældre ikke er tvunget til at henvise til andre lovgivninger for at modtage hjælp fra kommunerne.

Ældres liv og vilkår er vigtigt for Naalakkersuisut. Ældre fortjener et godt liv, hvor ældre bliver mødt af værdighed og lydhørhed gennem vores velfærdssystem. Der er ingen tvivl om, at en ældrelov vil give et godt udgangspunkt for netop dette.

En ældrelov løser dog ikke alt. Vi står overfor store udfordringer på hele ældreområdet. Mange forlader arbejdsmarkedet. Mange ældre forlader socialområdet, og går fra at være varme hænder der hjælper andre, til selv at få behov for hjælp. Flere får brug for ældreboliger, eller boliger som imødekommer eventuelle fysiske skavanker.

Naalakkersuisut anerkender disse udfordringer. Derfor er arbejdet med Naalakkersuisuts ældrestrategi allerede igangsat, og vil blive præsenteret senere i 2022. Naalakkersuisuts ældrestrategi er opdelt i fire overordnede fokusområder: 1. Ældres økonomiske forhold og tilknytning til arbejdsmarkedet, 2. Bedre sundhed, forebyggelse og service til ældre, 3. Boligforhold og boligmuligheder for ældre, 4. Øget livskvalitet for ældre.

Siden valget i 2021 har Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender analyseret og konstateret en række udfordringer, som udgør grundlaget for ældrestrategien. Der har i arbejdet været fokus på inddragelse af relevante fagpersoner på tværs af Sundhedsvæsnet og kommunerne. Det har eksempelvis været sygeplejersker, medarbejdere på alderdomshjemmene, forvaltningsmedarbejdere og terapeuter.

Naalakkersuisuts ældrestrategi vil indeholde et forslag til rammerne for en ny ældrelov. Arbejdet med udviklingen af en ældrelov er derfor allerede igangsat. Der er identificeret mange juridiske og strukturelle problemer på ældreområdet, som det vil være oplagt at indarbejde i en ældrelov. Naalakkersuisut er enige i de nævnte udfordringer: ældres ret til hjælp, og samarbejdet mellem sundhedsvæsnet og kommunerne.

Naalakkersuisut mener derudover, at en ældrelov skal have et større fokus på, at ældres rettigheder og livskvalitet prioriteres højere. Det er Naalakkersuisuts ønske, at ældres sundhed og forebyggelse skal vægte højere end praktik og økonomi.

En ny ældrelov skal ligeledes have klare regler for vores alderdomshjem, herunder hvad ældre kan forvente når de får en plads på et alderdomshjem. Det kan eksempelvis være hvor meget pleje ældre har ret til. Hvor ofte ældre kan komme ud. Hvor mange aktiviteter der skal være, og hvordan kommunerne er forpligtet til at udvikle og drifte alderdomshjemmene, samt hvordan der skal føres tilsyn i fremtiden. Her kan man vurdere hvorvidt alderdomshjemmene er moderne nok, og indrettet tilstrækkeligt i tilfælde af brand eller andre ulykker. En ny ældrelov skal sætte retningen og standarden for hvad ældre kan forvente i vores land fremover.

Naalakkersuisut har et ønske om at udarbejdelsen af en ny ældrelov inddrager kommunerne så meget som muligt. Kommunerne skal i praksis løfte opgaven, og derfor er det også vigtigt at kommunerne bliver hørt. Vi har i tidligere lovprocesser inddraget kommunerne for sent, som ofte betyder, at kommunerne får problemer med at imødekomme lovene.

Specifikt har Naalakkersuisut allerede igangsat en løsningsorienteret arbejdsgruppe der går på tværs af kommunerne og sundhedsvæsnet, og som skal komme med konkrete forslag til at give ældre bedre service i fremtiden. Det er en strategisk og ledelsesorienteret arbejdsgruppe, der bygger videre på erfaringer og analyse fra det nævnte arbejde med ældrestrategien. Det vil være oplagt, at der i dette arbejde kommer et større fokus på inddragelse af ældre borgere, gennem ældreforeninger og ældretalsmanden.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at det vil være bedst at fortsætte de allerede igangsatte processer. Det er et omfattende arbejde at udarbejde en ny lov, og det vil være hurtigere hvis arbejdet med loven prioriteres direkte hos dem der udarbejder loven, end ved en kommission. I stedet for at oprette ny kommission, som vil bruge en periode på at forstå problematikkerne, er der her en mulighed for at bygge videre på et godt fundament af viden. Sundhedskommissionen har ligeledes fokus på ældreområdet.

Ældre er vores alles anliggende. Derfor vil Naalakkersuisut gerne invitere Familie- og Sundhedsudvalget til en uddybende drøftelse af problematikkerne på ældreområdet. Eksempelvis hvordan der kan rekrutteres den tilstrækkelige mængde arbejdskraft til at servicere det stigende antal ældre, samt hvordan det gøres attraktivt at arbejde på ældreområdet.

Det er departementets vurdering, at en ældrelov tidligst kan vedtages på Inatsisartuts forårssamling 2024.

På den baggrund vil Naalakkersuisut gerne fremsætte et ændringsforslag: Naalakkersuisut pålægges at præsentere et forslag til en ældrelov til FM2024.

På vegne af Naalakkersuisut ønsker jeg en god debat.